

A jövő győzelme a hiábavaló várakozás felett Orbán Viktor 2008-as évértékelő beszédének elemzése

A Fidesz-MPSZ elnökének beszéde jövőbemutató, célmeghatározó és a társadalom minden tagját megszólítani kívánó, ám semmiképpen sem hagyományos értelemben vett évértékelő volt, sokkal inkább a március 9-ei népszavazás kampányának egyik állomásaként értékelhető.

Évértékelés helyett kampánybeszéd

Szakítva az eddigi hagyományokkal, a volt kormányfő nem klasszikus évértékelő megtartására vállalkozott, sokkal inkább - alkalmazkodva az idei év legnagyobb belpolitikai kihívásához - népszavazási kampánybeszédet tartott. Orbán Viktor helyzetértékelése szerint a kormányzat eddigi kudarcpolitikáját mára az egész társadalom elszenvedte, ebből kifolyólag az általa 2007-ben meghirdetett "új többség" napjainkra az "igenek" pártján áll. A nyelvezetében és gesztusaiban is visszafogott beszéd, a Fidesz szavazói taborán túlmutatóan, mozgósítani kívánta a kormányzat tevékenységével elégedetlen társadalmi csoportok tagjait is. A Fidesz-MPSZ elnöke a konkrét népszavazási kérdéseket kibővítve az egészséges- és tudásalapú társadalom fontosságáról, és az ezeket kiszolgáló felelős kormányzat szükségességéről beszélt, szembe állítva ezzel az oktatás és az egészségügy területén a felelőtlen kormány piacnyitási kísérleteit.

Játék az idővel - Választás jövő és múlt között

Orbán a kampánybeszéd stílusából fakadóan jövőorientált beszédet mondott, melyben a múlt csak annyiban játszott meghatározó szerepet, amennyiben képes igazolni a jövőbe vetett hitet. Így visszanyúlt a rendszerváltás időszakában tapasztalt társadalmi összefogáshoz, valamint a polgári kormány eredményeihez, mint például az azóta megváltoztatott családtámogatási rendszerhez. Ez a felvázolt jövőkép ugyanakkor rövid távúra sikerült, amelynek első és egyben előre látható állomása a márciusban esedékes népszavazás. Orbán Viktor beszédében tehát nem érintette a népszavazás után kialakuló politikai helyzet, ami részben érthető, hiszen egy az ellenzék számára sikeres voksolás esetén nincs a frakciónak alkotmányos lehetősége a kormány elmozdítására. Beszédével utalt arra, hogy az igenek sikere esetén a politikai és az abból következő alkotmányos felelősség a kormányfőre, a kormánypártokra és azon szavazókra hárul, akik nem támogatták a kórházi napidíj, a vizitdíj és a tandíj eltörlésének ügyét.

Hogy a Fidesz elnöke számára nem a múlt, hanem a jobb jövőt magában hordozó jelen kihívásaira adott válasz a fontos, jól jelzi, beszédében szinte nem is foglalkozott politikai riválisával. Ugyanakkor Orbán a miniszterelnök és a kabinet meg nem nevezésével nyilván annulálni kívánta a kormány tevékenységét, a beszédében explicit módon is utalva arra, hogy a Gyurcsány-kormány mára a kudarc szinonimájává vált. A volt miniszterelnök évértékelője mégsem volt militáns, Orbán elzárkózott az erős kormányzati kritikától, tartva a bizonytalan és a 2006-os kormánypárti szavazók elriasztásától.

Orbán valódi célja

A beszéd valódi célja egyértelmű: 2008. március 9-én minél nagyobb választói tömeget az urnákhoz vinni és az igen szavazatok többségével bizonyítani, hogy a Gyurcsány-kormány politikai értelemben megbukott. További célja annak bizonyítása, hogy a 2006 tavaszán választási hazugságokra épülő kampánnyal elálló szocialista-liberális kabinet az elmúlt két év során gazdasági, társadalmi, politikai, szociális válságba taszította az országot. Orbán azt sugallja, hogy a kormányfő a felhalmozódó és egyre látványosabb hibákért a felelősséget nem vállalva, a hatalomhoz mindenáron ragaszkodva igyekszik biztosítani saját pozícióját. A Fidesz elnök stratégiája, hogy megmutassa a választópolgárok összefogásával szemben nem lehet felelőtlenül és a többség akaratával szembemenően kormányozni. Orbán azt is nyomatékosítja, hogy egy sikertelen népszavazás esetén a kormányzat zöld utat kaphat a társadalom érdekeit figyelmen kívül hagyó a "reformpolitizálás" további folytatásához. Orbán egy a jelenleginél is kedvezőtlenebb társadalmi, szociális helyzetképet vázol fel, ebben az értelemben a Fidesz elnöke erős érzelmi felütést ad a népszavazás ügyének.

A beszéd formai jegyei

Az üzenetek, stílus- és retorikai elemek (pl. ellentétpárok: jó-rossz, diktatúra-demokrácia, kudarc-siker, felelőtlen-felelős kormányzás, igen-nem) tekintetében nincs jelentősebb különbség a mostani és a korábbi éwertékelő beszédek között. A Fidesz-MPSZ elnökének beszéde tartalmi és formai értelemben is két fő részre tagolódik. A beszéd első szakasza szimbolikus, ezoterikus nyelvezetű, spirituális karaktereket hordozó beszéd, ahol a fordulópontot a népszavazás konkrét ügyének felvezetése jelenti. Ezt követően Orbán Viktor egy pragmatikusabb, a népszavazás gyakorlati kérdéseivel foglalkozó konkrét társadalmi csoportokat megszólító - például: munkás osztály, saját szavazók, a 2006-ban a szocialistákra szavazók - gondolatokat fogalmazott meg. A pártelnök a népszavazás össznemzeti aspektusát folyamatosan szűkítve jut el saját tapasztalatainak említéséhez, és a család és a gyermekvállalás kapcsán hozott személyes példákkal igyekezett emberközelibbé tenni a népszavazás tétjét.